

Мартиненко Д. Б.,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0002-1492-7718

Булик І. Л.,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID ID: 0000-0001-8072-5287

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2022.1-2/182-191>

УДК 351.741:343.123.1:005.962:005.584

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЯК СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ ДІЗНАННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У науковій статті розкрито суть та особливості таких способів забезпечення законності за діяльністю підрозділів дізнання органів Національної поліції України як контроль і нагляд.

Запропоновано під наглядом за додержанням законності за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України розуміти один зі способів забезпечення законності в діяльності підрозділів дізнання, функцію органів прокуратури і, відповідно, комплекс здійснюваних нею повноважень, дій і заходів зі спостереження, виявлення та запобігання випадкам недодержання законодавства під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Наголошено, що невід'ємним видом контролю сьогодні є громадський контроль, що передбачає участь представників громадськості рекомендовані Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, з числа осіб, які мають бездоганну репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет у поліцейській комісії, які створені для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посаді, визначення перспективи службового використання в органах поліції. Це, зокрема, забезпечує здійснення громадського контролю за діяльністю посадових осіб підрозділів дізнання Національної поліції України на етапі добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських по службі.

Також визначено, що представники громадськості можуть бути залучені до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність, в тому числі, дізнавачів підрозділів дізнання НПУ і до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків. Також громадський контроль виявляється в тому, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

У статті підкреслено особливу значущість ролі прокурора в питаннях забезпечення законності засобами прокурорського нагляду.

Ключові слова: контроль, нагляд, судовий контроль, громадський контроль, відомчий контроль.

Постановка проблеми. Принцип законності є основним принципом будь-якої правової держави. В Україні принцип законності є обов'язковим так, як закріплений на законодавчому рівні. Проте випадки недотримання закону поширені та численні, в усіх сферах правовідносин. Не виключенням є підрозділи дізнання. У зв'язку з цим особливого значення набуває адміністративно-правовий контроль і нагляд за додержанням законності підрозділами дізнання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цією проблематикою у різні часи займалися такі науковці, як: О. Андрійко, О. Бандурка, В. Гаращук, М. Калатур, І. Коліушко, О. Михайленко, М. Погорецький, Д. Сергєєва, О. Скаун, М. Тищенко, Л. Удалова, В. Тертишник, В. Вапнярчук, С. Стахівський, Д. Письменний та ін.

Проте, не зважаючи на значні наукові дослідження із зазначеного питання, проблема удосконалення адміністративно-правового контролю та нагляду за додержанням законності підрозділами дізнання не втрачає своєї актуальності. Вказане, у свою чергу, зумовлює необхідність подальших теоретичних досліджень у цій сфері.

Метою статті є розкриття сутності та особливостей таких способів забезпечення законності за діяльністю підрозділів дізнання органів Національної поліції України як контроль і нагляд.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення законності в публічному адмініструванні, у всіх його напрямках досягається в процесі повсякденної діяльності різних державних органів, а також громадян, і знаходить своє відображення в припиненні порушень законів; в засто-

суванні певних заходів з метою усунення причин та умов, з яких вони виникають; відновленні порушених прав і законних інтересів громадян, а також в притягненні винних осіб до відповідальності за порушення вимог закону.

Способами забезпечення законності в публічному адмініструванні є: контроль, нагляд і звернення громадян.

У загальному значенні контроль – це перевірка, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимось, чимось¹. Тобто загалом поняття контролю і нагляду є тісно пов'язаними, проте не тотожними. Контроль полягає у встановленні фактичної відповідності діяльності об'єкта контролю вимогам чинного законодавства, спостереженні та перевірці її правомірності та можливому втручанні в оперативно-господарську діяльність з метою усунення недоліків і за необхідності притягнення до відповідальності. Натомість нагляд передбачає попередження, спостереження та виявлення правопорушень у діяльності організаційно не підпорядкованого об'єкта контролю².

Аналізуючи теоретичне поняття контролю, відзначимо, що контроль слід відрізнити від близького до нього виду державної діяльності – нагляду, хоча у них є деякі спільні риси, їх поєднує мета – забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні, форми здійснення роботи – перевірки, витребування звітів, пояснень та ін., обов'язковість вказівок. Але контроль на відміну від нагляду проводиться повсякденно і безперервно широким колом органів. Нагляд же здійснює єдиний державний орган – прокуратура. (Санітарний, пожежний нагляд та деякі інші види діяльності неточно називаються наглядом. Насправді ж це контроль). Різна у них

¹ Білодід, Словник української мови: в 11-х т. (Київ, 1973) 274.

² М. Калатур, Особливості здійснення контролю і нагляду за діяльністю слідчих органів (2020) 10 Підприємництво, господарство і право 112.

і нормативна база. Головне ж, чим відрізняється контроль від нагляду, – це те, що контролюючий орган має право втручатися в оперативну діяльність підконтрольного об'єкта (іноді підміняючи собою керівний орган цього об'єкта) і самостійно притягувати правопорушників до юридичної відповідальності, тоді як прокуратура позбавлена таких можливостей¹.

Що стосується нагляду, зокрема, прокурорського нагляду, то словникові видання визначають поняття нагляду як процес спостереження, що має на меті перевірку²; дослідники Ю. Битяк, В. Богущкий і В. Гаращук стверджують, що призначення нагляду полягає у виявленні та попередженні правопорушень, усуненні їх наслідків і притягненні винних до відповідальності, без права втручання в діяльність піднаглядних об'єктів, зміни чи скасування актів управління³.

Водночас слід зауважити, що поняття «нагляд» за етимологічним походженням і змістом означає насамперед «спостереження», проте прокурорський нагляд у кримінальному провадженні також передбачає і контрольні елементи, оскільки має можливості скасувати раніше прийняті дізнавачем рішення або вносити до них суттєві зміни.

Також Д. Хмелевський в своєму дослідженні наголосив, що нагляд за дотриманням законності є похідним напрямом від кримінально-процесуальної функції прокурора, а в умовах, коли діяльність дізнавача передбачає накопичення матеріалів, що стане основою обвинувачення, реалізація таких повноважень прокурором в обстановці безпосереднього здійснення розслідування та можливості впливу на якість отримуваних доказових матеріалів є ключовими⁴.

В той же час, статтею 2 Закону України «Про прокуратуру» визначено, що нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, віднесено до функцій прокуратури. Крім того, в Офісі Генерального прокурора (на правах самостійного структурного підрозділу) утворюється Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладається функція здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України⁵.

Стаття 25 «Нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство» зазначеного Закону регламентує, що прокурор здійснює нагляд за дотриманням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись причому правами й виконуючи обов'язки, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» і КПК України. Письмові вказівки прокурора органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, надані в межах повноважень, є обов'язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню. Видання прокурором розпоряджень поза межами його повноважень тягне за собою відповідальність, передбачену законом⁶.

Також передбачено, що Генеральний прокурор, керівники регіональних та місцевих прокуратур, їх перші заступники та заступники відповідно до розподілу обов'язків, здійснюючи нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, ко-

¹ М. Калатур, Особливості здійснення контролю і нагляду за діяльністю слідчих органів (2020) 10 Підприємство, господарство і право 112.

² В. Яременко, Новий тлумачний словник української мови (Київ, 1999) 318.

³ Ю. Битяк Адміністративне право України (Харків, 2000) 223.

⁴ Д. Хмелевський, Підвищення ефективності прокурорського нагляду за дотриманням законів органами досудового розслідування (2013) 6 *Юридична Україна* 112.

⁵ Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р № 1697-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>> дата звернення 04.05.2022.

⁶ Там само.

ординують діяльність правоохоронних органів відповідного рівня у сфері протидії злочинності. Координаційні повноваження прокурори здійснюють шляхом проведення спільних нарад, створення міжвідомчих робочих груп, а також проведення узгоджених заходів, здійснення аналітичної діяльності. Порядок організації роботи з координації діяльності правоохоронних органів, взаємодії органів прокуратури із суб'єктами протидії злочинності визначається положенням, що затверджується спільним наказом Генерального прокурора, керівників інших правоохоронних органів і підлягає реєстрації у Міністерстві юстиції України¹.

Відповідно до ч. 2 ст. 36 «Прокурор» КПК України, прокурор, здійснюючи нагляд за дотриманням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений, зокрема, мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування; доручати органу досудового розслідування проведення досудового розслідування тощо².

Так, стає зрозумілим, що прокурорський нагляд саме за процесуальною діяльністю дізнавача в досудовому розслідуванні кримінального проступку є не лише функцією обвинувачення, як це обґрунтовують фахівці в галузі кримінального процесу³, а й має управлінський характер, оскільки шляхом прийняття організаційно-розпорядчих рішень здійснюють гарантування прав і свобод людини й громадянина в кримінальному провадженні.

Тому, під наглядом за додержанням законності за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України пропонуємо розуміти один зі способів

забезпечення законності в діяльності підрозділів дізнання, функцію органів прокуратури і, відповідно, комплекс здійснюваних нею повноважень, дій і заходів зі спостереження, виявлення та запобігання випадкам недодержання законодавства під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням.

Розглянемо питання контролю та нагляду за додержанням законності за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України більш детально.

По-перше, відзначимо, що предметом контролю є:

1) дотримання вимог Конституції і законів України, недопущення їх використання для узурпації влади, порушення прав і свобод людини і громадянина;

2) зміст і стан реалізації стратегій, доктрин, концепцій, державних програм та планів;

3) стан правопорядку в органах, їх укомплектованість, оснащеність, забезпеченість необхідними запасами матеріальних засобів та готовність до виконання завдань за призначенням у мирний час та в особливий період;

4) ефективність використання ресурсів, зокрема бюджетних коштів⁴.

По-друге, законодавець окремо звертає увагу на *судовий контроль*, який полягає в тому, що у визначених статтями 303–308 Кримінального процесуального кодексу України випадках передбачено оскарження визначеного законом переліку рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування до слідчого судді місцевого суду, що й забезпечує належне функціонування судового контролю як такого⁵.

Проблемні питання прокурорського нагляду, відомчого та судового за суб'єк-

¹ Там само.

² Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>> дата звернення 04.05.2022.

³ М. Погорецький, Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95.

⁴ Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>> дата звернення 04.05.2022.

⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>> дата звернення 04.05.2022.

тами досудового розслідування на доктринальному рівні висвітлені у низці наукових працях з кримінального процесу¹, які мають теоретико-методологічне значення для подальшої розробки цієї актуальної теми наукового дослідження.

Невід'ємним видом контролю сьогодні є також і *громадський контроль*, що передбачає участь представників громадськості рекомендовані Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, з числа осіб, які мають бездоганну репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет у поліцейській комісії, які створені для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посади, визначення перспективи службового використання в органах поліції². Це, зокрема, забезпечує здійснення громадського контролю за діяльністю посадових осіб підрозділів дізнання Національної поліції України на етапі добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських по службі.

Крім того, ст. 90 Закону України «Про Національну поліцію» передбачено залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських де визначено, що контроль за діяльністю поліції можуть здійснювати у формі залучення представників громадськості

до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських і до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків відповідно до законів й інших нормативно-правових актів України³.

З вимог цієї норми стає зрозумілим, що представники громадськості можуть бути залучені до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність, в тому числі, дізнавачів підрозділів дізнання НПУ і до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків.

Також громадський контроль виявляється в тому, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проєктів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань.

З метою інформування громадськості про діяльність поліції керівник поліції та керівники територіальних органів поліції раз на рік готують та опубліковують на офіційних вебпорталах органів поліції звіт про діяльність поліції. Щорічний звіт повинен містити аналіз ситуації зі злочинністю в країні чи регіоні відповідно, інформацію про заходи, які вживалися поліцією, та результати цих заходів, а також інформацію про виконання пріоритетних завдань, поставлених перед поліцією та територіальними органами

¹ М А Погорєцький, Прокурорський нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю (2000) 10 *Вісник Ун-ту внутр. справ* 117–125; М А Погорєцький, Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія (Харків, Арсис ЛТД, 2002) 160; М А Погорєцький, І О Сухачова, Прокурорський нагляд за законністю використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на досудових стадіях кримінального процесу (2010) 4 *Вісник Акад. прокуратури* 64–70; М Погорєцький, Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95; М А Погорєцький, Судовий контроль і прокурорський нагляд за використанням протоколів оперативно-розшукових заходів як доказів у кримінальному процесі (2003) 2 *Вісник Верховного Суду України* 32–38; М А Погорєцький, Судовий контроль за оперативно-розшуковою діяльністю як засіб захисту прав людини. *Проблеми державотворення та захисту прав людини в Україні: матеріали IX регіон. наук.-практ. конф. (13–14 лют. 2003 р.)* (Львів, 2003) 542–543; М А Погорєцький, Судовий контроль за дотриманням конституційних прав людини у кримінальному процесі та оперативно-розшуковій діяльності: стан та перспективи розвитку. *Забезпечення прав і свобод людини в діяльності органів внутрішніх справ України за сучасних умов: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, ДНДІ МВС України, 4 груд. 2009 р.)* (Харків, Права людини, 2009) 302–306; М А Погорєцький, В Поливода, Відомчий контроль за здійсненням оперативно-розшукової діяльності. *Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. Т.VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції)* (Київ, Атіка, 2010) 163–167.

² Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>> дата звернення 04.05.2022.

³ Там само.

поліції відповідними поліцейськими комісіями¹.

В той же час, не варто оминати увагою *відомчий контроль* за діяльністю підрозділів дізнання Національної поліції України. Цей контроль має організаційні аспекти, які засновані на нормах положень про проходження служби, статутів, відомчих наказів, інструкцій і настанов, актів внутрішнього розпорядку, вимоги яких хоча й опосередковано, але безспірно впливають на кримінальну процесуальну діяльність уповноважених суб'єктів.

Аналізуючи матеріали правозастосовної практики підтверджено, що відповідно до повноважень керівники підрозділів дізнання здебільшого використовують у своїй діяльності засоби організаційного характеру. Відповідно й відомчий контроль розподіляється на два види: процесуальний та організаційний (або адміністративний).

Практика роботи підрозділів дізнання свідчить, що найбільш поширеними методами відомчого адміністративного контролю є такі: вивчає кримінальні провадження і надає дізнавачам письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора, контролює їх виконання; здійснює контроль за своєчасністю та повнотою внесення дізнавачами відомостей до ЄРДР, відповідністю даних про попередню правову

кваліфікацію кримінальних проступків матеріалам кримінального провадження; достовірністю даних про результати розслідування у кримінальних провадженнях та про їх рух, об'єктивністю відображення відомостей в ЄРДР і звітах про результати роботи органів досудового розслідування; своєчасністю здачі до архіву підрозділів інформаційно-аналітичного забезпечення закритих кримінальних проваджень; забезпечує контроль за своєчасним повідомленням районним (міським) військовим комісаріатам про призовників і військовослужбовців, яким повідомлено про підозру в учиненні кримінального проступку, у порядку і строки, визначені пунктом 61 Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 року № 921; щокварталу організовує перевірки стану та умов зберігання вилучених у кримінальному провадженні речових доказів і документів та забезпечує контроль за правильністю ведення документів по їх прийому, обліку, передачі².

Виконуючи свої кримінально-процесуальні повноваження, органи дізнання вступають у правові відносини зі слідчими, маючи з ними різні форми правової та організаційної взаємодії³. Проте, слідж зазначити, що за чинним КПК України слідчі та керівники слід-

¹ Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>> дата звернення 04.05.2022.

² Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20.05.2020 № 405 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>> дата звернення 04.05.2022.

³ В С Бондар, Взаємодія органів досудового розслідування з підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у виявленні та розслідуванні незаконного посіву або вирощування снотворного маку чи конопель (2021) 3 (1) *Південноукраїнський правничий часопис* 92–101; М А Погорецький, Кримінально-процесуальні правовідносини слідчого з органом дізнання, начальником слідчого відділу та прокурором (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків, Нац. юрид. акад. України, 1997) 17; М А Погорецький, *Форми взаємодії слідчого і органу дізнання. Нова Конституція і проблеми вдосконалення законодавства України*: темат. зб. наук. праць (Харків, Нац. юрид. акад. України, 1997) 89–104; М А Погорецький, *Проблеми взаємодії слідчого і органу дізнання в ході проведення оперативно-розшукових заходів у кримінальних справах про тяжкі насильницькі злочини. Проблеми боротьби з насильницькою злочинністю*: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Харків) (Харків, Лестивця Марії, 2001) 151–155; М А Погорецький, *Конфлікти у взаємодії органів слідства та дізнання. Конфлікти у суспільствах, що розвиваються*: зб. наук. ст. (за матеріалами XI Харківських політологічних читань) (Харків, Право, 2001) 108–110; М А Погорецький, *Взаимодействие следователя и органа дознания в процессе расследования преступлений* (2000) 1 (13) *Весы Фемиды* 13–17; М А Погорецький, В М Хотенець, *Процесуальні і організаційні форми взаємодії органів дізнання і досудового слідства* (2002) 1 *Право і безпека* 178–183; М А Погорецький, *Проблеми взаємодії органів дізнання і слідства при розслідуванні злочинів, вчинених організованими угрупованнями. Акту-*

чих підрозділів не мають адміністративно-управлінський функцій щодо органів дізнання.

Висновки. Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що контроль (відомчий, судовий, громадський) та нагляд (прокурорський) є ефективними за-

собами виявлення і усунення недоліків і порушень законності у діяльності підрозділів дізнання Національної поліції України. У свою чергу, заходи щодо підвищення ефективності їх застосування є перспективним напрямком сучасної правозастосовчої діяльності.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Kryminal'nyj protsesual'nyj kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>> data zvernennia 04.05.2022 [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu diial'nosti pidrozdiliv diznannia orhaniv Natsional'noi politsii Ukrainy [On the approval of the Regulation on the organization of the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine] Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 20.05.2020 № 405 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>> data zvernennia 04.05.2022 [in Ukrainian].
3. Pro natsional'nu bezpeku Ukrainy [On the national security of Ukraine:] Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>> data zvernennia 04.05.2022 [in Ukrainian].
4. Pro Natsional'nu politsiiu [On the National Police] Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>> data zvernennia 04.05.2022 [in Ukrainian].
5. Pro prokuraturu [On the Prosecutor's Office] Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1697-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>> data zvernennia 04.05.2022 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

6. Bilodid I, *Slovnnyk ukrains'koi movy* [Dictionary of the Ukrainian language] (Vols. 1–11) (Kyiv, 1973) 274 [in Ukrainian].
7. Bytiak Yu, *Administratyvne pravo Ukrainy* [Administrative law of Ukraine] (Kharkiv, 2000) 223 [in Ukrainian].
8. Pohoretskyi MA, *Kryminalno-protsesualni pravovidnosyny: struktura i systema* [Criminal procedural legal relations: structure and system] (Kharkiv, Arsis LTD, 2002) 160 [in Ukrainian].
9. Pohoretskyi MA, Polyvoda V, *Vidomchy kontrol za zdiisnenniam operatyvno-rozshukovoi diialnosti* [Departmental control over the implementation of operational and investigative activities] *Mizhnarodna politseiska entsyklopediia: u 10 t. T. VI: Operatyvno-rozshukova diialnist politsii (militsii)* (Kyiv, Atika, 2010) 163–167 [in Ukrainian].
10. Yaremenko V, *Novyj tlumachnyj slovnnyk ukrains'koi movy* [New explanatory dictionary of the Ukrainian language] (Kyiv, 1999) 318 [in Ukrainian].

JOURNAL ARTICLES

11. Bondar V S, *Vzaiemodiia orhaniv dosudovoho rozsliduvannia z pidrozdilamy, yaki zdiisniuiut operatyvno-rozshukovu diialnist, u vyivlenni ta rozsliduvanni nezakonnoho posivu abo vyroshchuvannia snotvornoho maku chy konopel* [Interaction of pre-trial investigation bodies with units that carry out operational and investigative activities in the detection and investigation of illegal sowing or cultivation of hypnotic poppy or hemp] (2021) 3 (1) *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys* 92–101 [in Ukrainian].

альні проблеми взаємодії оперативних та слідчих підрозділів у протидії організованій злочинності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 квіт. 2008 р.) (Одеса, ОДУВС, 2008) 30–34; М А Погорецький, Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія (Харків, Арсіс ЛТД, 2002) 160; М Погорецький, Новий КПК України: політичні, теоретичні та юридичні питання (2009) 2 *Право України* 29–35; О Яковлев, Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій (2017) 1 *Науковий часопис Національної академії прокуратури України* 217–224.

12. Kalatur M, Osoblyvosti zdjinsnennia kontroliu i nahliadu za diial'nistiu slidchyykh orhaniv» [Peculiarities of control and supervision of the activities of investigative bodies] (2020) 10 *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law* 111–117 [in Ukrainian].
13. Khmelevs'kyj D, Pidvyschennia efektyvnosti prokurors'koho nahliadu za dotrymanniam zakoniv orhanamy dosudovoho rozsliduvannia [Increasing the efficiency of the prosecutor's supervision over the observance of laws by pre-trial investigation bodies] (2013) 6 *Yurydychna Ukraina – Legal Ukraine* 110–114 [in Ukrainian].
14. Pohoretskyi M A, Prokurorskyi nahliad za operatyvno-rozshukovoiu diialnistiu [Prosecutor's supervision of operational and investigative activities] (2000) 10 *Visnyk Un-tu vnutr. sprav* 117–125 [in Ukrainian].
15. Pogorec'kij M A, Vzaimodejstvie sledovatelja i organa doznanija v processe rassledovaniya prestuplenij [Interaction between the investigator and the investigating body in the process of investigating criminals] (2000) 1 (13) *Vesy Femidy* 13–17 [in Russian].
16. Pohoretskyi M A, Khotenets V M, Protsesualni i orhanizatsiini formy vzaiemodii orhaniv diznannia i dosudovoho slidstva [Procedural and organizational forms of interaction between bodies of inquiry and pre-trial investigation] (2002) 1 *Pravo i bezpeka* 178–183 [in Ukrainian].
17. Pohoretskyi M A, Sudovy kontrol i prokurorskyi nahliad za vykorystanniam protokoliv operatyvno-rozshukovykh zakhodiv yak dokaziv u kryminalnomu protsesi [Judicial control and prosecutorial supervision of the use of protocols of operational and investigative measures as evidence in criminal proceedings] (2003) 2 *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy* 32–38 [in Ukrainian].
18. Pohoretskyi M, Novyi KPK Ukrainy: politychni, teoretychni ta yurydychni pytannia [The New Communist Party of Ukraine: Political, Theoretical and Legal Issues] (2009) 2 *Pravo Ukrainy* 29–35 [in Ukrainian].
19. Pohoretskyi M A, Sukhachova I O, Prokurorskyi nahliad za zakonnistiu vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti na dosudovykh stadiakh kryminalnogo protsesu [Prosecutor's supervision over the legality of the use of materials of operative and investigative activities at the pre-trial stages of the criminal process] (2010) 4 *Visnyk Akad. prokuratury* 64–70 [in Ukrainian].
20. Pohoretskyi M, Prokuror u kryminalnomu protsesi: shchodo vyznachennia funksii [Prosecutor in criminal proceedings: regarding the definition of functions] (2015) 6 *Pravo Ukrainy* 86–95 [in Ukrainian].
21. Yakolvleiev O, Vzaiemodiia slidchoho z operatyvnymy pidrozdilamy pid chas provedennia slidchyykh (rozshukovykh) dii [Interaction of the investigator with operational units during investigative (search) actions] (2017) 1 *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy* 217–224 [in Ukrainian].

CONFERENCE PAPERS

22. Pohoretskyi M A, Formy vzaiemodii slidchoho i orhanu diznannia [Forms of interaction between the investigator and the inquiry body] *Nova Konstytutsiia i problemy vdoskonalennia zakonodavstva Ukrainy*: temat. zb. nauk. prats (Kharkiv, Nats. yuryd. akad. Ukrainy, 1997) 89–104 [in Ukrainian].
23. Pohoretskyi M A, Problemy vzaiemodii slidchoho y orhanu diznannia v khodi provedennia operatyvno-rozshukovykh zakhodiv u kryminalnykh spravakh pro tiazhki nasylnytski zlochyny [Problems of the interaction of the investigator and the body of inquiry during the implementation of operative and investigative measures in criminal cases of serious violent crimes] *Problemy borotby z nasylnytskoiu zlochynnistiu*: zb. materialiv nauk. – prakt. konf. (m. Kharkiv) (Kharkiv, Lestvytsia Marii, 2001) 151–155 [in Ukrainian].
24. Pohoretskyi M A, Konflikty u vzaiemodii orhaniv slidstva ta diznannia [Conflicts in the interaction of investigation and inquiry bodies] *Konflikty u suspilstvakh, shcho rozvyvaiutsia*: zb. nauk. st. (za materialamy KHi Kharkivskykh politolohichnykh chytan) (Kharkiv, Pravo, 2001) 108–110 [in Ukrainian].
25. Pohoretskyi M A, Sudovy kontrol za operatyvno-rozshukovoiu diialnistiu yak zasib zakhystu prav liudyny [Judicial control of investigative activity as a means of protecting human rights] *Problemy derzhavotvorennia ta zakhystu prav liudyny v Ukraini*: materialy IKh rehon. nauk. – prakt. konf. (13–14 liut. 2003 r.) (Lviv, 2003) 542–543 [in Ukrainian].
26. Pohoretskyi M A, Problemy vzaiemodii orhaniv diznannia i slidstva pry rozsliduvanni zlochyniv, vchynenykh orhanizovanyymi uhrupuvanniamy [Problems of the interaction of inquiry and investigation bodies in the investigation of crimes committed by organized groups] *Aktualni problemy vzaiemodii operatyvnykh ta slidchyykh pidrozdiliv u protydi orhanizovani zlochynnosti*: materialy Vseukr. nauk. – prakt. konf. (m. Odesa, 18 kvit. 2008 r.) (Odesa, ODUVS, 2008) 30–34 [in Ukrainian].
27. Pohoretskyi M A, Sudovy kontrol za dotrymanniam konstytutsiinykh prav liudyny u kryminalnomu protsesi ta operatyvno-rozshukovii diialnosti: stan ta perspektyvy rozvytku [Judicial control over the observance of constitutional human rights in the criminal process and investigative activity: state and prospects for development] *Zabezpechennia prav i svobod liudyny v diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy za*

DISSERTATIONS

28. Pohoretskyi M A, Kryminalno-protsesualni pravovidnosyny slidchoho z orhanom diznannia, nachalnykom slidchoho viddilu ta prokurorom [Criminal-procedural legal relations of the investigator with the body of inquiry, the head of the investigative department and the prosecutor] (avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.09. Kharkiv, Nats. yuryd. akad. Ukrainy, 1997) 17 [in Ukrainian].

Martynenko D.B.,

*Associate Professor of the Department
of Public Management and Administration
of the National Academy of Internal Affairs,
Candidate of Law Sciences,
Associate Professor,*

ORCID ID: 0000-0002-1492-7718

Bulyk I.L.,

*Associate Professor of the Department
of Public Management and Administration
of the National Academy of Internal Affairs,
Candidate of Law Sciences,
Associate Professor,*

ORCID ID: 0000-0001-8072-5287

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2022.1-2/182-191>

CONTROL AND SUPERVISION AS MEANS OF ENSURING LEGALITY OVER THE ACTIVITIES OF THE INVESTIGATION UNITS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Abstract. *This scientific article reveals the essence and features of such ways of ensuring the legality of the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine as control and supervision.*

It is suggested that under the supervision of compliance with the legality of the activities of the investigation units of the National Police of Ukraine, one of the ways of ensuring legality in the activities of the investigation units, the function of the prosecutor's office and, accordingly, a set of powers, actions and measures exercised by it to observe, detect and prevent cases of non-compliance with the law during conducting a pre-trial investigation in the form of procedural guidance of a pre-trial investigation.

It was emphasized that an integral type of control today is public control, which involves the participation of public representatives recommended by the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine, from among persons who have an impeccable reputation, high professional and moral qualities, public authority in the police commission, which were created to ensure transparent selection (competition) and promotion of police officers on the basis of an objective assessment of the professional level and personal qualities of each police officer, their suitability for their position, and determination of the prospects for employment in police bodies. This, in particular, ensures the implementation of public control over the activities of officials of the investigation units of the National Police of Ukraine at the stage of selection (competition) and promotion of police officers.

It is also determined that members of the public can be involved in the joint consideration of complaints about actions or inaction, including those of investigators of the investigation units of the NPU and in the verification of information about the proper performance of their duties. Also, public control is manifested in the fact that the police interacts with the public through the preparation and

implementation of joint projects, programs and activities to meet the needs of the population and improve the effectiveness of the police in performing the tasks assigned to it.

Attention is focused on judicial control, which consists in the fact that in certain cases it is provided for the appeal of a legally defined list of decisions, actions or inactions of pre-trial investigation bodies or prosecutors during pre-trial investigation to the investigating judge of a local court, which ensures the proper functioning of judicial control as such

The article emphasizes the special importance of the role of the prosecutor in matters of ensuring legality by means of prosecutorial supervision.

Key words: *control, supervision, judicial control, public control, departmental control.*